

دوشنبه 11 تیر 1397-18 شوال 1439-2 جولای 2018

رحلت حکیم، عارف و فیلسوف شهیر "آخوند ملامحمد کاشانی" (1294ش)

رحلت حکیم، عارف و فیلسوف شهیر "آخوند ملامحمد کاشانی" (1294ش)

آخوند ملا محمد کاشانی (کاشی)، عارف، فیلسوف، حکیم، فقیه و عالم شیعی در سال 1213ش (1250ق) در کاشان به دنیا آمد و مقدمات علوم را در زادگاهش پشت سر گذاشت. وی پس از آن راهی اصفهان گردید و حکمت و فلسفه را نزد میرزا حسن نوری و محمدرضا صهبای قمشه¹؛ و ای آموخت تا بدانجا که در علوم عقلی به کمال رسید. آخوند ملامحمد کاشانی از آن پس در مدرسه جده کوچک و مدرسه صدر اصفهان به تدریس علوم عقلی پرداخت و جاذبه درس ایشان که فلسفه را با عرفان می² آمیخت، علاقمندان به فلسفه، به ویژه فلسفه ملاصدرا را از شهرهای دور و نزدیک و حتی از کشورهای دیگر به اصفهان می³ کشاند. آخوند کاشانی در طول ده⁴ ها سال تدریس، شاگردان فراوان و فاضلی پرورش داد که حضرات آیات: سیدحسین بروجردی، شیخ محمد حکیم خراسانی، حاج آقا رحیم ارباب، سید محمدرضا خراسانی، آقا ضیاءالدین عراقی، طرب اصفهانی، آقا نجفی قوچانی، شیخ هاشم قزوینی و میرزا ابوالقاسم محمد نصیر شیرازی از آن جمله⁵ اند. آخوند علاوه بر فقه و اصول و حکمت، در ادبیات عربی و فارسی و ریاضیات نیز تبحر داشت. این فیلسوف و مدرس بزرگ فلسفه صدرالمتألهین، سرانجام پس از عمری سرشار از تدریس و نشر فلسفه و عرفان در یازدهم تیرماه 1294ش برابر با بیستم شعبان 1333ق در هشتاد و یک سالگی در اصفهان وفات یافت و در قبرستان تخت فولاد اصفهان که مدفن بزرگان بی⁶ شماری است، به خاک سپرده شد. شهادت عالم مجاهد و فقیه نستوه آیت الله "محمد صدوقی" چهارمین شهید محراب (1361ش)

آیت⁷ الله محمد صدوقی در سال 1287ش برابر با 1327 قمری در یزد دیده به جهان گشود. خانواده شهید صدوقی از نواده⁸ های مرحوم شیخ صدوق می⁹ باشند و پدر او یکی از روحانیون معروف یزد بود. آیت¹⁰ الله صدوقی مقداری از تحصیلات خود را در یزد و اصفهان گذراند و سپس برای ادامه تحصیل به قم مهاجرت نمود. وی به مدت 21 سال در قم به فراگیری علوم اسلامی پرداخت و از محضر عالمان نامداری همچون شیخ عبدالکریم حائری یزدی، سیدصدرالدین صدر، سیدمحمدتقی خوانساری، سیدمحمد حجت کوه¹¹ گمره¹²؛ و حضرت امام خمینی(ره) بهره برد. پس از درگذشت آیت¹³ الله شیخ عبدالکریم حائری، مؤسس و مدیر حوزه علمیه قم، اداره قسمتی از حوزه علمیه به شهید صدوقی واگذار شد. با رسیدن سال 1330ش و فوت عالم بزرگ دینی یزد، با درخواست مردم و توصیه حضرت امام و بزرگان به آیت¹⁴ الله صدوقی، ایشان به یزد بازگشت و به انجام وظایف دینی و انقلابی پرداخت. این عالم ربانی از آغاز مبارزات حضرت امام خمینی(ره) چه پیش از قیام 15 خرداد و چه پس از آن، همواره از یاران و مروجان افکار متعالی حضرت امام محسوب می¹⁵ شد. این شخصیت والامقام پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از طرف مردم یزد، برای تدوین قانون اساسی راهی مجلس خبرگان شد و در راه تثبیت اصل ولایت فقیه، تلاش فراوانی از خود نشان داد. ایشان همچنین به عنوان نماینده امام و امام جمعه یزد برگزیده شد و به روشنگری و ارشاد مردم همت گماشت. سرانجام آیت¹⁶ الله محمد صدوقی در روز 11 تیر 1361 مطابق با دهم ماه مبارک رمضان سال 1402 ق، پس از ادای نماز جمعه در حالی که جایگاه را ترک می¹⁷ کرد، منافقی با به آغوش کشیدن آن بزرگوار و منفجر کردن نارنجکی که در دست داشت، ایشان را در خون خود غوطه¹⁸ ور ساخت. در این ترور که در ادامه سیاست و روش پلید منافقین کوردل جهت حذف فیزیکی چهره¹⁹ های فعال، مؤثر و شاخص انقلاب اسلامی صورت گرفت آن شهید بزرگوار که به حق، شیخ الشهداء و چهارمین شهید محراب نامیده شده است، به آرزوی دیرین خود رسید و به معراج خود که شهادت بود، دست یافت.

رحلت فقیه بزرگ شیعه "محمد بن احمد بن ادریس حلی" (598 ق)

فخرالدین ابوعلی²⁰ محمد بن احمد بن ادریس حلی در سال 543 قمری در شهر حله در عراق دیده به جهان گشود. ابن ادریس از کودکی به فراگیری قرآن و علوم دینی پرداخت به طوری که در جوانی، فقهی متبحر و عالمی برجسته شد. او معتقد بود که تفکر و شناخت برای انتخاب راه درست، وظیفه²¹ ی هر انسانی است و هر کس که از این نعمت یعنی شناخت و تفکر، استفاده نکند، به نعمت²² های خداوند کفر ورزیده است. به همین جهت، علما و دانشمندان معاصر و متأخر ابن ادریس حلی، وی را به خاطر داشتن شجاعت علمی و تحریک بخشیدن به فقه اسلامی و تشویق به اندیشه²³ ی آزاد ستوده²⁴ اند. تا یکصد سال پس از درگذشت شیخ طوسی، تمامی مسندنشینان فقهات شیعه، خوشه²⁵ یان آراء شیخ و در حقیقت، فقط منعکس کنندگان نظرات او بودند تا جایی که می²⁶ توان گفت باب اجتهاد تا حدودی مسدود شده بود. در چنین وضعی، ابن²⁷ ادریس پای از دایره²⁸ ی تقلید بیرون نهاد و به احیای اجتهاد و اظهار نظر آزاد پرداخت. ابن²⁹ ادریس دارای آثار گرانبهای چندی است که معروف³⁰ ترین آن³¹ ها کتاب "السرائر" از کتب بدیع فقهی می³² باشد که ارزش و اعتبار آن، پس از قرن³³ های خود باقی است. این

تولد "هرمان هسه" نویسنده معروف آلمانی (1877م)

هرمان هسه، نویسنده و شاعر آلمانی در دوم جولای سال 1877م در خانواده‌ای مذهبی در شهر کالو در جنوب آلمان متولد شد. پدر و مادر او هر دو از مبلغان مذهبی بودند و خود او نیز در ابتدای جوانی به این کار اشتغال داشت. هرمان از نوجوانی، سرودن شعر را آغاز کرد و در 20 سالگی اولین مجموعه شعر خود را منتشر نمود. وی پس از چندی دست به سفری طولانی به سوی مشرق زمین زد. مدت‌های طولانی در هندوستان در میان جنگل‌ها و بودائیان زیست و با آیین آن‌ها آشنا شد. هرمان هسه به تدریج علاقه شدیدی به وارستگی این مردم پیدا کرد به طوری که در بیشتر آثار خود، عقاید و زندگی آن‌ها را تشریح نموده است. از جمله در داستان سیدارتا، از اساطیر هند الهام گرفته است و این داستان، نمایانگر علاقه مردم غرب به ویژه آلمان به آیین‌های مذهبی شرق می‌باشد. هسه در سال 1945م جایزه ادبی گوته و یک سال بعد، جایزه نوبل را در رشته ادبیات دریافت کرد. هسه مدت‌ها در سوئیس به نشر آثار خویش پرداخت و کتاب‌های متعددی به نگارش درآورد. مایه اصلی داستان‌های او، کشمکش میان مادیات و معنویات و گشودن راهی به سوی خویشتن است. هسه بیش از هر نویسنده دیگری توانسته است از رنج‌های درونی و احساسات و کشمکش‌های روحی، انزوا و زندگی باطنی بشر سخن بگوید. کمال مطلوب از دیدگاه هسه زمانی حاصل می‌شود که همه شکل‌های متفاوت زندگی با یک‌دیگر سازش پیدا کنند و مسائل مادی و معنوی به یک‌دیگر پیوندند. از این دید، هسه معتقد به حل شدن تمدن غرب و شرق در همدیگر بود و این اندیشه، بسیاری از متفکران را نیز با خود همراه کرده است. وی در کتاب بازی مهره‌های شیشه‌ای که به خاطر آن جایزه نوبل گرفت، پیرامون سرزمین کمال مطلوب که در قرن بیست و سوم میلادی رخ می‌دهد سخن گفته است. در این سرزمین، مشتاقان عالم معنا دور از غوغای جهان در آن به سر می‌برند. فلسفه غرب و ریاضت شرق با یک‌دیگر تلفیق شده و حتی مرگ هم مانع پیشرفت آدمی نیست چرا که روح، متوقف نمی‌شود. هسه برخلاف بسیاری از نویسندگان عصر جدید که به بشر جدا از عالم طبیعت اعتقاد دارند و به هر تغییر شکل طبیعت بر حسب فنون علمی می‌نگرند، در آثار خود، راه و شناخت تدریجی بشر را در ارتباط با عالم خلقت می‌نمایاند. در واقع آنچه برای هسه که تشنه کشف اسرار عالم هستی است، اهمیت دارد، آن است که تا حد امکان، خود را در قوای مختلفی که بر بشر نفوذ دارد شرکت دهد. از این روست که بیشتر اشخاص داستان‌های هسه کسانی هستند که می‌خواهند خود را به صورتی عمیق بشناسند و برای شناخت درون، از برابر هیچ تجربه‌ای، هر قدر که دشوار و وحشتناک باشد، کنار نمی‌روند و پیوسته در حال تحقیق به سر می‌برند. این تحقیق مداوم از انسانیت محض و این اعتلای اندیشه است که هسه را در ردیف نویسندگانی جای می‌دهد که آثارشان در دسترس فهم عامه مردم نیست، اگرچه مبهم و تاریک شمرده نمی‌شود. هسه نویسنده‌ای صلح‌طلب و گوشه گیر بود که آثار ارزشمند او از قبیل گرگ بیابان، سفر مشرق زمین، شادی نقاش و نظریات سیاسی و... از شهرت فراوانی برخوردارند. هرمان هسه سرانجام در نهم اوت 1962م در 85 سالگی درگذشت.

درگذشت "ژان ژاک روسو" فیلسوف و متفکر شهیر فرانسوی (1778م) (ر.ک: 28 ژوئن)

"ژان ژاک روسو"، اندیشمند و نویسنده‌ی بزرگ فرانسوی در ۲۸ ژوئن سال ۱۷۱۲ در شهر "ژنو" سوئیس، از خانواده‌ای فرانسوی و پروتستان به دنیا آمد و در شب دوم ژوئیه‌ی ۱۷۸۷ در قصر "آرمی نوویل" در حوالی پاریس درگذشت. "ژان ژاک"، اندکی پس از به دنیا آمدن، مادر خود را از دست داد و بستگانش از او پرستاری می‌کردند. پدرش ساعت ساز بود و تا ده سالگی از او نگهداری می‌کرد و کتابهای زیادی به او می‌داد تا با خواندن آنها، نیروی خرد و اندیشه‌اش پرورش یابد. روسو دلبستگی زیادی به کتاب "زندگی مردان بزرگ"، نوشته‌ی "پلوتارک" داشت. پس از چندی، پدر روسو به دلیل زد و خورد با یک شخص ناشناس، از "ژنو" گریخت و پسرش "ژان ژاک" ده ساله را به برادرش، که یک کشیش پروتستان بود، سپرد. خانواده‌ی روسو در اصل فرانسوی بودند، ولی در سال ۱۵۴۹ برای گریز از کشته شدن بدست کاتولیک‌ها به ژنو روی آوردند. پس از چند ماه، عموی روسو او را به کشیش پروتستان دیگری به نام "لامبرسیه" (به فرانسوی: Lambercier) در دهکده‌ای در جنوب ژنو به نام "بسی" سپرد و روسو نزدیک به دو سال را نزد او و خواهرش گذراند. در روز دوم ژوئیه‌ی ۱۷۷۸ به دلیل سکنه‌ی مغزی، در منزل خود در نزدیکی پاریس چشم از جهان فروبست. برخی از هم زمانان او همچون "مادام دوستال" بر این باور بودند که او خودکشی کرده است. "روباهای گردشگر تنها"، اثر خیال بافانه‌ی ناتمام او و کتاب پرآوازه‌ی "اعترافات"، که شرح زندگی شصت و شش ساله‌ی اوست، پس از مرگش به چاپ رسیدند.

کتاب علاوه بر اهمیت فقهی، به علت دارا بودن گزیده‌های از احادیث، ارزش حدیثی قابل توجهی دارد. این عالم بزرگ مسلمان سرانجام در 18 شوال سال 598 قمری در 55 سالگی دار فانی را وداع گفت.